

**UCHWAŁA NR XXIX/231/21
RADY GMINY BRODNICA**

z dnia 17 grudnia 2021 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie
Brodnica na lata 2022-2024**

Na podstawie art. 18ust.2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021r. poz.1372 i poz 1834) oraz art. 176 pkt 1 i art. 179 ust.2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821z późn. zm¹⁾) Rada Gminy Brodnica uchwałą co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Brodnica na lata 2022-2024” stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Brodnica.

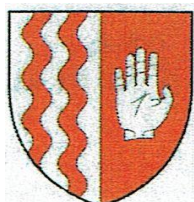
§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Tomasz Nowakowski

¹⁾ zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały zgłoszone w Dz.U. z 2021 r poz. 159 i poz. 1006

Załącznik do uchwały Nr XXIX/231/21
Rady Gminy Brodnica
z dnia 17 grudnia 2021 r.

**Gminny Program Wspierania Rodziny
w Gminie Brodnica
na lata 2022-2024**

Brodnica, grudzień 2021 r.

WPROWADZENIE

Definicje Rodziny na przestrzeni czasu

Niewątpliwie temat rodziny jest jednym z najbardziej interesujących, co widać po tym, jak często jest to pojęcie badane przez psychologów, socjologów, pedagogów czy pracowników socjalnych. Według jednych definicji to podstawowa grupa społeczna, według innych, rodzina to system, który należy rozpatrywać całościowo.

Obecnie przytacza się także definicję rodziny, jako duchowe zjednoczenie grupy osób skupionych wokół jednego ogniska domowego i okazujący sobie wzajemnie troskę, opiekę na podstawie wiary w rzeczywistą lub domniemaną łączność biologiczną. Według Kościoła rodzina to związek małżeński kobiety i mężczyzny oraz ich dzieci.

W rodzinie dysfunkcyjnej nie ma poczucia bezpieczeństwa emocjonalnego, a bardzo często także fizycznego. Zdarza się, że jej członkowie nie mogą liczyć na zaspokojenie podstawowych potrzeb takich, jak: sen, bliskość, jedzenie, schronienie lub zdrowie. Długotrwały i silny stres oraz rozchwianie emocjonalne sprawiają, że pojawia się ciągle poczucie lęku i winy, smutku, żalu oraz złości. Nie ma tu mowy o rozwoju i wsparciu, pojawia się jednak walka o każdą pozytywną chwilę.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022-2024 został opracowany w oparciu o ustawę z dnia 09 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Jest strategicznym dokumentem Gminy Brodnica, mającym na celu zbudowanie spójnego systemu pomocy rodzinie wykorzystując zasoby gminne.

Rozdział I UWARUNKOWANIA PRAWNE

Obowiązek wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wynikających z zapisów art.176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest zadaniem własnym gminy. Opracowanie programu oraz jego wdrażanie będzie realizowane w oparciu o następujące przepisy prawne:

- 1) Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r. (Dz. U. z 2020 r., poz. 821 z późn. zm.);
 - 2) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020r., poz. 1876 z późn. zm.);
 - 3) Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r., poz. 1249);
 - 4) Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2020r.,poz. 1057 z późn. zm.);
 - 5) Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz .U z 2021 r., poz.1119);
 - 6) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz .U. z 2020 r., poz. 2050 z późn. zm.);
 - 7) Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020r., poz. 1359 z późn. zm.);
 - 8) Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 o Karcie Dużej Rodziny (Dz.U. z 2021r. poz.1744);
 - 9) Ustawa z 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz.U. z 2021r., poz. 75 z późn. zm.);
 - 10) Ustawa z dnia 04 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „ Za życiem” (Dz. U. z 2021r , poz. 1329);
 - 11) Ustawa z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2020 r. , poz. 111 z późn. zm);
 - 12) Ustawa z 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U.z 2021 r. poz. 877 z późn. zm.).
- 11)

PODSTAWOWE DEFINICJE

1) Rodzina i jej funkcje.

Rodzina jest „instytucją realizującą podstawowe funkcje społeczne, to znaczy takie, bez których nie można sobie wyobrazić istnienia i funkcjonowania społeczeństwa. Każda grupa społeczna, w tym i rodzina, posiada istotną cechę, mianowicie realizuje pewne, specyficzne dla niej zadania”.

Zdaniem Zbigniewa Tyszki rodzina spełnia dziesięć istotnych funkcji, między innymi są to:

- funkcja materialno-ekonomiczna - zaspokajająca potrzeby materialne członków rodziny,
- funkcja opiekuńczo-zabezpieczająca - polegająca przede wszystkim na zapewnieniu pomocy członkom rodziny,
- funkcja legalizacyjno-kontrolna- poddająca kontroli zachowania członków rodziny,
- funkcja socjalizacyjna - polegająca na wprowadzaniu dziecka w życie społeczne,
- funkcja kulturalna - odpowiedzialna za zapoznanie młodych ludzi z historią i kulturą danego społeczeństwa,
- funkcja rekreacyjno-towarzyska - jest to wspólne spędzanie wolnego czasu w miłej atmosferze, co zapewnia również przyjemny wypoczynek,
- funkcja emocjonalno-ekspresyjna - polegająca na zaspokajaniu potrzeb emocjonalnych członków rodziny.

2) **Rodzina dysfunkcyjna.** Rodzina jest systemem, dlatego zaburzone funkcjonowanie jednego z jej członków uderza w cały jej system rodzinny. Sama dysfunkcja oznacza zaburzenie komunikacyjne w rodzinie, np.: porozumiewanie się wprost, brak akceptacji na wyrażanie emocji. Zaburzenia strukturalne rodziny, np.: zamiana ról, - dzieci są rodzicami, rodzice dziećmi, centralną postacią jest rodzic będący źródłem dysfunkcji (alkoholik, sprawca).

3) **Rodzinną pieczę zastępczą.** Pieczę zastępczą jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców. Jest sprawowana w formie rodzinnej oraz w formie instytucjonalnej.

4) **Rodzina wspierająca** jest to forma towarzyszenia rodzinie mającej trudności w opiece i wychowywaniu dzieci oraz tworzenie dla niej siatki wsparcia społecznego. Rodziny wspierające nie wykonują swoich działań zawodowo i nie otrzymują wynagrodzenia, a jedynie zwrot kosztów związanych z udzielaniem pomocy.

5) **Placówka opiekuńczo-wychowawcza.** Placówka opiekuńczo-wychowawcza zapewnia

dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności bytowe, rozwojowe, emocjonalne, społeczne i religijne. Realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku. Umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej. Podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny, znalezienia rodziny przysposabiającej lub umieszczenia w rodzinnych formach pieczy zastępczej. Zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych. Obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi. Zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych.

6) Asystent rodziny.

Asystent rodziny zajmuje się, niezależnie od pracowników socjalnych, wyłącznie pomocą i pracą z rodziną. Głównym zadaniem asystenta jest ukierunkowanie rodziny do zmiany jej sposobu funkcjonowania oraz niwelowanie wszelkich aspektów negatywnych. Dzięki tym działaniom dzieci, zagrożone umieszczeniem w pieczy zastępczej, pozostają w domach rodzinnych. Aby praca asystenta rodziny przyniosła zakładane efekty, nie może mieć on pod opieką więcej niż 15 rodzin.

Rozdział II Diagnoza problemów społecznych wpływających na rodzinę

1. Informacje demograficzne o Gminie Brodnica. Liczba mieszkańców Gminy Brodnica na dzień 31.12.2020 r. wyniosła 8765 osób.

Liczba mieszkańców wg grup wiekowych i płci (stan na 31.12.2020)			
Grupa wiekowa	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem
0-3	179	216	395
4-6	151	118	269
7-18	734	658	1392
19	59	47	106
wiek produkcyjny	2848	2406	5254
60-64	0	217	217
65-74	294	308	602
75-79	29	63	92
80+	68	138	206

Z tabeli wynika, że ilość osób w wieku produkcyjnym wynosi 5577 osób, natomiast dzieci i młodzież do 18 roku życia to grupa licząca 2056 osób.

2. Bezrobocie. Bezrobocie to zjawisko gospodarcze polegające na tym, że pewna część ludzi zdolnych do pracy i poszukujących jej nie znajduje zatrudnienia. Jego miarą jest stopa bezrobocia, będąca relacją liczby zarejestrowanych bezrobotnych do zasobu siły roboczej lub do liczby ludności w wieku produkcyjnym.

Liczba osób bezrobotnych z terenu gminy (stan na 31.12.2020r.)

Lp	Wyszczególnienie	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem
1.	liczba bezrobotnych	97	146	243
	liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku	10	26	36
Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy				
1.	do 25 roku życia	11	31	42
2.	powyżej 50 roku życia	32	17	49

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Brodnicy

Na dzień 31 grudnia 2020 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Brodnicy zarejestrowane były 243 osoby bezrobotne z terenu gminy, w tym 146 kobiet. Prawo do zasiłku posiadało jedynie 36 osób. W najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy pozostawały osoby bez kwalifikacji zawodowych i bez wykształcenia średniego.

3. Przyznawanie świadczeń z pomocy społecznej.

Najczęstsze powody przyznawania świadczeń z pomocy społecznej.

Powód trudnej sytuacji życiowej	2019		2020	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
ubóstwo	145	378	121	301
bezdomność	7	7	9	9
bezrobocie	104	299	93	270
potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	49	256	39	209
niepełnosprawność	117	284	98	237
długotrwała lub ciężka choroba	68	171	68	172
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gosp. domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych	35	119	34	130
przemoc w rodzinie	32	95	42	99
alkoholizm	22	51	20	62
trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego	5	9	3	3
Zdarzenia losowe	0	0	1	4

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brodnicy – sprawozdanie GOPS Brodnica 2020 rok

Najczęstszymi powodami kwalifikującymi do pomocy są: ubóstwo, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, niepełnosprawność, długotrwała choroba. Z pomocy korzystają również osoby z trudnościami w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, z powodu uzależnień, potrzeby ochrony macierzyństwa.

Rozdział III

Cele i działania programu

CEL GŁÓWNY:

Pomoc rodzinom zagrożonym wykluczeniem społecznym, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

1. Diagnoza środowiska rodzinnego:

- a) rozpoznanie sytuacji rodzin w Gminie,
- b) analiza i przyczyny kryzysu problemów w rodzinie .

2. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny:

- a) zapewnienie pomocy materialnej rodzinom wymagającym wsparcia oraz objęcie ich pracą socjalną,
- b) realizacja programu „Posiłek w szkole i w domu”,
- c) realizacja rządowego programu dla rodzin wielodzietnych (Karta Dużej Rodziny).

3. Zapewnienie profesjonalnego wsparcia rodzinom biologicznym, aby mogły pełnić właściwie opiekuńczo – wychowawcze:

- a) pomoc w dostępie do konsultacji specjalistycznych,
- b) wsparcie kobiet w ciąży i rodzin (zgodnie z ustawą z 4 listopada 2016 r.),
- c) zabezpieczenie pomocy specjalistycznej,
- d) zabezpieczenie pomocy w formie wsparcia asystenta rodziny,
- e) rozwijanie interdyscyplinarnego podejścia.

4. Podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej:

- a) współpraca z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej,
- b) interdyscyplinarne działania zapobiegające umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej, w tym pomoc socjalna, poradnictwo prawne, rodzinne, itp.

5 . Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji:

- a) współpraca z przedstawicielami różnych instytucji,
- b) doskonalenie umiejętności zawodowych pracowników,
- c) profilaktyka i edukacja rodzin.

ZASADY DZIAŁANIA PROGRAMU

- 1. Zasada wzajemnej współpracy i współdziałania służb publicznych i organizacji.
- 2. Zasada wzajemnego zaufania.
- 3. Zasada poufności i ochrony dobra rodziny.

Rozdział IV

Określenie zadań i mierników Gminnego Programu Wspierania Rodziny

1. Zadania i mierniki służące osiągnięciu celu głównego. W poniższej tabeli określone zostały zadania i mierniki, które służyć będą do osiągnięcia celu głównego programu.

Określenie zadań, mierników

Numer zadania	Zadania w ramach celu	Miernik zadania
Cel Szczegółowy 1: Diagnoza środowiska rodzinnego -wspieranie rodziny w wychowywaniu dziecka oraz w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczej i wychowawczej		
1.1.	stwarzanie warunków do powstawania rodzin wspierających	liczba rodzin wspierających
1.2	wspieranie rodzin niezaradnych przez asystenta rodziny lub pracowników socjalnych	liczba wspieranych rodzin
1.3	realizowanie programów profilaktycznych z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii	1) liczba zrealizowanych programów, 2) liczba osób objętych programem profilaktycznym
1.4	organizowanie szkoleń, prelekcji, porad, warsztatów dla rodziców	liczba zrealizowanych szkoleń, warsztatów prelekcji
1.5	Indywidualne poradnictwo zawodowe, psychologiczne i pedagogiczne dla rodzin wymagających wsparcia	Liczba wspieranych rodzin

1.6	promowanie rodzinnej integracji	1) liczba rozpropagowanych materiałów, 2) liczba odbytych pogadanek na temat rodzinnej integracji
1.7	kursy, szkolenia, warsztaty dla pracowników instytucji wspierających rodzinę.	1) liczba szkoleń, kursów, warsztatów, 2) liczba uczestników
1.8	pomoc w ramach asystentury	1) liczba rodzin, 2) osiągnięte cele
Cel szczegółowy 2: Rozpoznawanie i profesjonalna ocena zagrożeń dobra rodziny w celu zapobiegania sytuacjom kryzysowym		
2.1	analiza sytuacji rodzin, których dzieci zagrożone są umieszczeniem w pieczy zastępczej	liczba analizowanych rodzin
2.2	prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka w rodzinie zagrożonej kryzysem	liczba monitorowanych rodzin
2.3	konsultacje i poradnictwo specjalistyczne (w tym pomoc psychologiczna i prawna) dla rodzin wymagających wsparcia	1) liczba konsultacji, 2) liczba udzielonych porad
2.4	prowadzenie terapii i mediacje	1) liczba terapii, 2) liczba mediacji
2.5	asystentura	osiągnięte cele
Cel szczegółowy 3: zapewnienie bezpieczeństwa dziecku i rodzinie		
3.1	rozpoznawanie i monitoring w zakresie zapewnienia pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom zagrożonym kryzysem	liczba rodzin objętych pomocą
3.2	monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-	liczba monitorowanych rodzin
3.3	organizowanie różnorodnych zajęć i imprez okolicznościowych dla dzieci z rodzin przejawiających trudności w funkcjonowaniu	1) liczba zorganizowanych zajęć i imprez, 2) liczba uczestników
3.4	skierowanie i finansowanie pobytu dzieci i rodzin w sytuacjach kryzysowych w placówkach opiekuńczo- wychowawczych	liczba skierowanych dzieci lub rodzin

2. Zasady finansowania i pozyskiwania środków. Źródłami finansowania zadań ujętych w programie będą środki własne Gminy Brodnica jak i środki pozyskiwane z zewnątrz. Ostateczna wielkość środków finansowych na realizację programu w danym roku zostanie corocznie określona w uchwale budżetowej.

Rozdział V

Oczekiwane efekty realizacji programu i jego monitoring

1. Efekty i rezultaty programu.

W wyniku przeprowadzonych działań przewidywane jest osiągnięcie następujących efektów;

- 1) poprawa funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,
- 2) przeciwdziałanie umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej,
- 3) zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin celem zapobiegania powstawaniu sytuacji kryzysowych,
- 4) poprawa sytuacji dziecka w rodzinie,
- 5) poprawa stanu bezpieczeństwa rodziny i dziecka,
- 6) wypracowanie procedury dotyczącej analizy sytuacji rodziny pod kątem zasadności przydzielenia asystenta rodziny.

2. Monitoring i ewaluacja. Program wspierania rodziny w Gminie j Brodnica na lata 2022 – 2024 będzie podlegał sprawozdawczości i corocznej ocenie w terminie do 31 marca następnego roku.

PODSUMOWANIE

Głównym priorytetem działań w ramach Programu jest zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny:

- a) zapewnienie pomocy materialnej rodzinom wymagającym wsparcia oraz objęcie ich pracą socjalną,
- b) realizacja programu „Posiłek w szkole i w domu”,
- c) realizacja rządowego programu dla rodzin wielodzietnych (Karta Dużej Rodziny).

3. Zapewnienie profesjonalnego wsparcia rodzinom biologicznym, aby mogły pełnić właściwie funkcje opiekuńczo – wychowawcze:

- a) pomoc w dostępie do konsultacji specjalistycznych,
- b) wsparcie kobiet w ciąży i rodzin (zgodnie z ustawą z 4 listopada 2016 r.)
- c) zabezpieczenie pomocy specjalistycznej,
- d) zabezpieczenie pomocy w formie wsparcia asystenta rodziny,
- e) rozwijanie interdyscyplinarnego podejścia.

4. Podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej:

- a) współpraca z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej,
- b) interdyscyplinarne działania zapobiegające umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej, w tym pomoc socjalna, poradnictwo prawne, rodzinne, itp.

5. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji:

- a) współpraca z przedstawicielami różnych instytucji,
- b) doskonalenie umiejętności zawodowych pracowników,
- c) profilaktyka i edukacja rodzin.

REALIZATORZY PROGRAMU

Realizatorem programu są gminne jednostki organizacyjne w tym w szczególności GOPS oraz stowarzyszenia realizujące zadania na rzecz wspierania rodziny, zlecane przez gminę, samorządy terytorialne,

Koordinatorem programu jest Wójt Gminy Brodnica.